

Počáteční výchova k rodičovství

Výukový blok - Rodina

Záměrem tohoto výukového bloku je nejen vybavit žáky potřebnými vědomostmi o rodině, rozvíjet jejich schopnosti a dovednosti v předkládaných oblastech, nýbrž především formovat postoje a hodnotovou orientaci dětí, aby lépe pochopily, jak důležitá je rodina pro společnost i pro každého jednotlivce.

Výukový blok je určen pro 2. ročník základní školy.

Jsou zde probírána následující témata: postavení jedince v rodině, role členů rodiny, příbuzenské a mezigenerační vztahy, organizace života v rodině, funkce rodiny, práce a úkoly v rodině, vývoj člověka a jeho proměny od narození do dospělosti, domov a jeho prostředí, rodinné oslavy.

MOJE RODINA

1. vyučovací hodina

Učivo:

Rodina – úvod do tématu, postavení jedince v rodině, role členů rodiny, příbuzenské a mezigenerační vztahy, život a funkce rodiny.

Výukové cíle:

- seznámí se s důležitými údaji o rodině
- uplatňuje poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka

Klíčové kompetence:

Kompetence k učení

- Žák vyhledává a třídí informace o rodině, srovnává věk sourozenců.

Kompetence k řešení problémů

- Při rozlišení členů rodiny nachází podobné a odlišné znaky.

Kompetence komunikativní

- Žák formuluje a vyjadřuje své myšlenky, co důležitého vidí na obrázku
- Naslouchá druhým lidem, účinně se zapojuje do diskuse.

Kompetence sociální a personální

- V případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá.
- Osvojuje si mezilidské vztahy v rodině.

Kompetence občanské

- Žák respektuje přesvědčení druhých lidí, je schopen se vcítit do situací ostatních lidí.

Kompetence pracovní

- Žák dodržuje vymezená pravidla při jednotlivých aktivitách.

Pomůcky:

Obrázek rodiny, učebnice

Hlavní část hodiny:

- 1) Učitel pak představí dětem téma rodina, kterým se budou v několika následujících hodinách společně zabývat.
- 2) Začne vyprávět dětem o rodině na obrázku v učebnici.
- 3) Děti před sebe nachystají fotografie své rodiny. Jejich úkolem je přemýšlet, co vidí na obrázku.
- 4) Poté se žáci o své nápady a postřehy společně podělí.
- 5) Nakonec si fotky vystaví na magnetickou tabuli.

RODOKMEN – STROM ŽIVOTA

2. vyučovací hodina

Učivo:

Rodina základní a rozšířená, pojmenování členů rodiny, proměna rolí členů rodiny v minulosti a v současnosti, postavení jedince v rodině, příbuzenské a mezigenerační vztahy, práce fyzická a duševní.

Výukové cíle:

- Žák rozlišuje členy rodiny základní a rozšířené
- rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi.

Klíčové kompetence:

Kompetence k učení

- Žák vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení a propojení

Kompetence k řešení problémů

- Žák vybírá informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky
- Ve spolupráci se spolužákem řeší problémové úkoly (rodokmen); volí vhodné způsoby řešení; užívá při řešení problémů logické a empirické postupy.

Kompetence komunikativní

- Vyjadřuje se výstižně a kultivovaně, aktivně naslouchá, zapojí se do diskuse.

Kompetence sociální a personální

- Podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi napomáhá k upevnování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá.

Kompetence občanské

- Respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje k nim pozitivní postoj.

Kompetence pracovní

- Žák poznává proměnu rolí členů rodiny ve vztahu k práci. Porovnává tak různé druhy zaměstnání, povinností a rozlišuje mezi prací fyzickou a duševní.

Pomůcky:

Papír, nůžky, lepidlo, pastelky, rodokmen pro všechny

Hlavní část hodiny:

Učitel vede děti k analýze a srovnávání v těchto oblastech: počet členů rodiny; role a povinnosti rodinných příslušníků; vzájemná pomoc a spolupráce; využití pracovních nástrojů

a technického vybavení; volný čas v rodině. Žáci formulují své postřehy a nové poznatky. Nacházejí rozdílnosti v daných oblastech a vyvodí s pomocí učitele také potřebu různých povolání a pracovních činností.

Vyučující dá dětem pokyn, aby se posadily do lavic a připravily si nůžky a lepidlo. Každá dvojice si vezme 1 rodokmen a vytištěnou tabulku fiktivní rodiny k rodokmenu. Učitel předvede dětem, jak se mají v rodokmenu orientovat.

Žáci se dívají do rodokmenu a ukazují prstem osoby, které učitel popíše příbuzenským vztahem (např. Ukaž babičku z maminy strany. Tímto způsobem si žáci procvičují a upevňují pojmenování příbuzenských vztahů. Následuje práce ve dvojicích, kdy žáci stříhají a lepí příbuzenská pojmenování přímo do rodokmenu. Rodokmeny poté dle své fantazie domalují.

ŽIVOT RODINY

3. - 4. vyučovací hodina

Učivo:

Vývoj člověka a jeho proměny od narození do dospělosti; domov a jeho prostředí; rodinné oslavy; práce a úkoly v rodině; organizace života v rodině, funkce rodiny

Výukové cíle:

- pozoruje změny ve vývoji člověka od jeho narození do dospělosti na fotografiích a obrázcích rodin;
- uvědomuje si, že prostředí domova je utvářeno lidmi, kteří v něm žijí – jejich společnou prací i zábavou;
- jmenuje různé příležitosti pro rodinná setkání k oslavě;
- chápe potřebu aktivně se podílet na rodinné oslavě, zdobí vánoční cukroví
- vyjmenuje zjednodušeně 5 základních funkcí rodiny

Klíčové kompetence:

Kompetence k učení

- Pozoruje výrobní postup a samostatně jej napodobuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti.

Kompetence k řešení problémů

- Ověřuje prakticky správnost řešení problémů a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů.

Kompetence komunikativní

- Využívá při sdělování informací obrazových materiálů, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění.

Kompetence sociální a personální

- Žák na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce.
- Podílí se na utváření příjemné atmosféry, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevnování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá.

Kompetence občanské

- Žák respektuje a ocení tradice naší země
- Učí se projevovat smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojovat do kulturního dění.

Kompetence pracovní

- Aktivně se zapojuje do přípravy slavnostního pokrmu, chápe nutnost vzájemné pomoci, dodržuje vymezená pravidla.

Pomůcky:

- fotografie vlastní rodiny, perníčky, miska, šlehač, cukr, bílek, citrónová šťáva, sáčky, nůžky, červená stuha, jedlý zdobící materiál

Hlavní část hodiny:

Učitel pozve děti na koberec, kam si vezmou fotografie rodiny. Každý žák v krátkém ústním projevu představí svoji rodinu. Všechny vyobrazené členy rodiny pojmenuje a řekne, v jakém je s nimi příbuzenském vztahu. U sourozenců poví i jejich věk. Každý, kdo domluví, pověsí hned svoji fotografii zpět na magnetickou tabuli.

Poté učitel vede v diskusi žáky k určení 5 základních funkcí rodiny,

- 1) V rodině se rodí další lidé.
- 2) Vychovávají se zde děti a učí se žít ve společnosti s druhými lidmi.
- 3) Rodina hmotně zajišťuje své členy (např. rodiče mají povinnost kupovat svým nedospělým dětem jídlo, oblečení, atd.) a zároveň z rodiny vycházejí lidé pracující v zaměstnání, čímž slouží ostatním občanům.
- 4) V rodině si můžeme odpočinout, obnovit síly.
- 5) V rodině se mají lidé rádi, cítí se v bezpečí.

Učitel připomene dětem, že takto by to mělo být, ale mnohé rodiny své úkoly neplní. Zeptá se dětí, jaké mohou být problémové rodiny, rodiny neplnící dobře své funkce.

Jakmile všichni žáci popovídají o své rodině, učitel naváže na fotografie, kde jsou zachyceny některé rodinné oslavy.

Děti jmenují různé příležitosti - narozeniny, svátky v roce, svatby, narození dítěte ...

A protože se blíží Vánoce připravila jsem pro vás perníčky, které by bylo potřeba nazdobit. Děti diskutují o tom jak v které rodině slaví Vánoce, setkávají se s příbuznými, jaké tradice dodržují.

Učitel předvádí žákům výrobní postup, žáci hned jednotlivé kroky provádějí:

1. Vytvoří polevu na perníčky – do misky dají cukr, bílek a trochu citrónové šťávy a šlehačem vyšlehají polevu na perníčky (5- 10 min)
2. Polevu dají do sáčků, ustříhnou špičku sáčku a zdobí perníčky
3. Jakmile žáci ukončí zdobení perníčků, uklidí si svá místa. Učitel zhodnotí jejich aktivitu a spolupráci.

ZHODNOCENÍ

5. vyučovací hodina

Téma hodiny:

Závěrečné vyhodnocení

Výukové cíle:

- Žák hodnotí své výsledky v učivu o rodině, je motivován pro další učení.

Klíčové kompetence

Kompetence k učení:

- Žák poznává smysl a cíl učení, posoudí vlastní pokrok.
- Kriticky zhodnotí výsledky svého učení.
- Je motivován pro další učení.

Kompetence k řešení problémů:

- Žák si ověřuje správnost řešení jednotlivých úkolů, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů.

Kompetence komunikativní:

- Žák naslouchá promluvám jiných lidí, ale sám se také aktivně zapojuje do diskuse, sdílí své dojmy a postřehy z promítané prezentace.

Kompetence sociální a personální:

- Žák se podílí na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě úcty a ohleduplnosti při jednání s druhými přispívá k upevnování dobrých mezilidských vztahů.

Kompetence občanské:

- Žák respektuje přesvědčení druhých lidí, snaží se vcítit do situací druhých lidí.
- Učí se zodpovědnosti za výsledky své práce a zároveň si osvojuje kladný postoj vůči výsledkům druhých

Kompetence pracovní:

- Hodnotí vlastní přístup k práci

Hlavní část hodiny:

Učitel se posadí s dětmi na koberec, kde probíhá debata o výukovém bloku, kdy děti mohou vyjádřit své pocity a dojmy z toho, co prožily. Vyzdvihnout, co se jim líbilo a co by naopak příště vypustily. Učitel zhodnotí celkově výukový blok o rodině v dané třídě a povzbudí děti k dalšímu učení a kamarádské spolupráci ve třídě.